

Alusten painolastivesien ja sedimenttien valvonnasta ja käsittelystä tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen liitteeseen tehdyt muutokset; voimaansaattaminen

Asian tausta

Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä (International Maritime Organization, jäljempänä IMO) on vuosikymmenten ajan kehitetty kattava kansainvälinen sääntelyjärjestelmä alusten turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä, miehistön pätevyydestä, aluskuljetuksiin liittyvistä vastuukysymyksistä sekä alusliikenteen ympäristölle aiheuttamien haittojen ehkäisemisestä.

Alusten painolastivesien mukana kulkeutuvien haitallisten vieraslajien leviämisen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi IMO:ssa on tehty kansainvälinen yleissopimus painolastivesien ja sedimenttien valvonnasta ja käsittelystä (SopS 37 ja 38/2017, jäljempänä painolastivesiyleissopimus). Yleissopimus edellyttää, että sen soveltamisalaan kuuluvilla aluksilla pidetään painolastivesipäiväkirjaa. Painolastivesipäiväkirjaa koskeviin määräyksiin tehtiin vuonna 2024 muutoksia, joilla tarkennettiin sähköistä päiväkirjaa koskevia säännöksiä. Muutosten myötä edellytetään muun muassa, että hallinnon pitää hyväksyä aluksen sähköinen painolastivesipäiväkirja. Vastaavat muutokset on tehty jo aiemmin ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen (SopS 11/1981, jäljempänä SOLAS-yleissopimus) ja alusten aiheuttaman meren pilaantumisesta vuonna 1973 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvään vuoden 1978 pöytäkirjaan (SopS 51/1983, jäljempänä MARPOL-yleissopimus).

Hallituksen esitys eduskunnalle SOLAS-yleissopimuksen liitteeseen, MARPOL-yleissopimuksen I pöytäkirjaan ja painolastivesiyleissopimuksen liitteeseen tehtyjen muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laeiksi merilain 6 luvun 12 a §:n ja väylämaksulain muuttamisesta (HE 20/2025 vp) annettiin eduskunnalle 27.3.2025. Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä tarkoitetut yleissopimusten liitteisiin ja pöytäkirjaan tehdyt muutokset sekä hallituksen esitykseen sisältyvät 1.-4. lakiehdotuksen 6.5.2025 (EV 43/2025 vp). Tasavallan Presidentti hyväksyi painolastivesiyleissopimuksen liitteeseen tehdyt muutokset ja vahvisti voimaansaattamislain (269/2025) 23.5.2025.

Voimaantulo

Painolastivesiyleissopimuksen muutokset tulevat kansainvälisesti voimaan siten, että ne katsotaan painolastivesiyleissopimuksen 19(2)(e)(ii) artiklan mukaisesti hyväksytyiksi 1.4.2025, jollei niitä siihen mennessä ole vastustanut enemmän kuin yksi kolmasosa sopimuspuolista. Jos muutokset katsotaan hyväksytyiksi, ne tulevat voimaan kansainvälisesti 1.10.2025. Suomi on ilmoittanut vastustavansa muutoksia prosessisyistä, joten ne tulevat Suomen osalta voimaan vasta vastustuksen purkamisen jälkeen.

Voimaansaattamislain on tarkoitus tulla voimaan nyt annettavalla valtioneuvoston asetuksella samanaikaisesti edellä mainittujen muutosten kansainvälisen voimaantulon 1.10.2025 kanssa.

Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus

Esitetyt sopimusmuutokset koskevat kauppamerenkulkua. Näin ollen Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 13 kohdan mukaan sopimusmuutosten määräykset kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Koska muutokset eivät sisällä Ahvenanmaan maakunnan toimivaltaan kuuluvia määräyksiä, muutosten voimaansaattamisäädökselle ei ole tarpeen pyytää Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyntää itsehallintolain 59 §:n 1 momentin mukaisesti.

Säännöskohtaiset perustelut

Painolastivesiyleissopimuksen liitteeseen tehdyistä muutoksista muut kuin lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ehdotetaan saatettavaksi voimaan blankettiasetuksella, jolla säädettäisiin samalla voimaansaattamislain voimaantulosta.

Ehdotetun asetuksen 1 §:n ensimmäisessä momentissa säädetään, että painolastivesiyleissopimuksen liitteeseen tehdyt muutokset tulevat voimaan 1.10.2025 niin kuin niistä on sovittu. Pykälän toinen momentti sisältää tavanomaisen säännöksen kansainvälisten velvoitteiden kansallisista hyväksymis- ja voimaansaattamisvaiheista. Asetuksen 2 §:ssä säädetään, että yleissopimuksen muut kuin lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat asetuksena voimassa. Asetuksen 3 § sisältää säännöksen voimaansaattamislain voimaantulosta. Asetuksen 4 § sisältää asetuksen voimaantulosäännöksen.

Laintarkastus

Asetus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

Toimivalta

Valtioneuvoston asetus annettaisiin alusten painolastivesien ja sedimenttien valvonnasta ja käsittelystä tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen liitteeseen tehdyistä muutoksista annetun lain (269/2025) 2 ja 3 §:n sekä valtioneuvoston ohjesäännön 3 §:n 3 kohdan nojalla.

Esitys

Esitetään, että valtioneuvosto antaisi asetuksen alusten painolastivesien ja sedimenttien valvonnasta ja käsittelystä tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen liitteeseen tehdyistä muutoksista.

Esittelijä

Katja Viertävä, liikenne- ja viestintäministeriö